

Analiza turističko-resursne osnove Nacionalnog parka Plitvička jezera

Čančar, Antonela

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Tourism and Hospitality Management / Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:191:253126>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-27**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Tourism and Hospitality Management - Repository of students works of the Faculty of Tourism and Hospitality Management](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Sveučilišni prijediplomski studij

ANTONELA ČANČAR

**Analiza turističko-resursne osnove Nacionalnog parka Plitvička
jezera**

**Analysis of the tourist-resource base of the National Park
Plitvice Lakes**

Završni rad

Opatija, 2024.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Sveučilišni prijediplomski studij
Menadžment održivog razvoja

**Analiza turističko-resursne osnove Nacionalnog parka Plitvička
jezera**

**Analysis of the tourist-resource base of the National Park
Plitvice Lakes**

Završni rad

Kolegij: **Turizam i atrakcije**

Student: **Antonela ČANČAR**

Mentor: **Prof. dr. sc. Zrinka ZADEL**

Matični broj: **ps25131**

Opatija, travanj 2024.

SVEUČILIŠTE U RIJECI UNIVERSITY OF RIJEKA
FAKULTET ZA MENADŽMENT U TURIZMU I UGOSTITELJSTVU
FACULTY OF TOURISM AND HOSPITALITY MANAGEMENT
OPATIJA, HRVATSKA CROATIA

IZJAVA O AUTORSTVU RADA I O JAVNOJ OBJAVI OBRANJENOG ZAVRŠNOG RADA

Antonela Čančar

(ime i prezime studenta)

ps25131

(matični broj studenta)

Analiza turističko-resursne osnove Nacionalnog parka Plitvička jezera

(naslov rada)

Izjavljujem da sam ovaj rad samostalno izradila/o, te da su svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima, bilo da su u pitanju knjige, znanstveni ili stručni članci, Internet stranice, zakoni i sl. u radu jasno označeni kao takvi, te navedeni u popisu literature.

Izjavljujem da kao student–autor završnog rada, dozvoljavam Fakultetu za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci da ga trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim javnosti u cjelovitom tekstu u mrežnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci.

U svrhu podržavanja otvorenog pristupa završnim radovima trajno objavljenim u javno dostupnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci, ovom izjavom dajem neisključivo imovinsko pravo iskorištavanja bez sadržajnog, vremenskog i prostornog mog završnog rada kao autorskog djela pod uvjetima *Creative Commons* licencije CC BY Imenovanje, prema opisu dostupnom na <http://creativecommons.org/licenses/>.

U Opatiji, 29.04.2024.

Potpis studenta

Sažetak

Resursi su ono čime raspoložemo i osnova su svega te su ključni za funkcioniranje gospodarstava i društava. Kako bi se osigurala dostupnost resursa sadašnjim i budućim generacijama ključno je njima upravljati održivo.

Također, zbog zadovoljenja potreba društva i budućih generacija, svi kao pojedinci moramo donositi informirane odluke tako da osiguramo učinkovito i pravedno korištenje resursa, a to uključuje učinkovitu raspodjelu i korištenje resursa za postizanje gospodarskog rasta i razvoja.

Osnova turističkih resursa se odnosi na različite atrakcije koje destinacija nudi s ciljem privlačenja posjetitelja.

Nacionalni park Plitvička jezera bogat je različitim prirodnim resursima koji doprinose brendiranju parka kao jedne od najpoželjnijih destinacija u Republici Hrvatskoj u odabiru posjetitelja, kao i razvoju turizma u nacionalnom parku i okolici.

Treba naglasiti da upravo ti prirodni resursi predstavljaju komparativne prednosti nacionalnog parka. Prekrasni šumski kompleksi, ljepote slapova i jezera, čisti zrak te flora i fauna su jedni od najvažnijih resursa ovog nacionalnog parka koje je i UNESCO proglasio svjetskom prirodnom baštinom.

Ključne riječi; resursi, održivost, atrakcije, komparativne prednosti, UNESCO

Sadržaj

Uvod	1
1. Temeljno određenje i definiranje turizma	2
1.2. ODREĐENJE DESTINACIJE	4
2. Temeljno određenje resursa i atrakcija	6
2.1. ODREĐENJE RESURSNE OSNOVE	7
2.2. DEFINIRANJE ATRAKCIJSKE OSNOVE	8
2.3. KARAKTERISTIKE DESTINACIJSKOG PROIZVODA	9
3. Komparativne prednosti Nacionalnog parka Plitvička jezera	11
3.1. GEOGRAFSKI POLOŽAJ I KLIMA	12
3.2. UNESCO	14
3.3. OČUVANJE OKOLIŠA	16
4. Analiza turističkog tržišta Nacionalnog parka Plitvička jezera	19
4.1. ANALIZA TURISTIČKE POTRAŽNJE	20
4.2. ANALIZA TURISTIČKE PONUDE	22
5. Analiza turističko-resursne osnove Nacionalnog parka Plitvička jezera	24
5.1. ANALIZA RESURSNE OSNOVE	24
5.2. OCJENA ATRAKCIJA	27
5.3. MOGUĆI RAZVOJ SELEKTIVNIH OBLIKA TURIZMA	30
6. SWOT analiza	33
Zaključak	36
Bibliografija	37
Popis ilustracija	39

Uvod

Predmet ovog rada je analiza turističko-resursne osnove Nacionalnog parka Plitvička jezera. Prvi dio rada obuhvaća uvod u samo određenje turizma, kao i resursa i atrakcija pa nakon toga i obrada tih informacija u Nacionalnom parku Plitvička jezera. Cilj ovog rada je utvrditi i analizirati turizam, atrakcije i komparativne prednosti u teoriji, a onda ih prikazati na primjeru Nacionalnog parka Plitvička jezera. Problem i predmet ovog rada je analiza resursa na području nacionalnog parka te važnost povijesne i kulturne baštine iz kojih proizlaze i novi oblici turizma. Nacionalni park Plitvička jezera predstavlja snažnu podlogu za razvoj turizma, osobito održivog turizma kojim se park sve više i više vodi kako bi očuvao autohtonost i prirodne ljepote.

U nastavku rada napravljena je analiza konkurentnih prednosti nacionalnog parka, ali i analiza turističke potražnje i ponude koja je raznovrsna i uključuje smještajne i ugostiteljske objekte, rekreativne aktivnosti i ostale sadržaje koji su raspoređeni kako u samom nacionalnom parku, tako i u njegovoj okolini. Tržište nacionalnog parka je analizirano brojem dolazaka posjetitelja iz čega se jasno vidi zašto je upravo ovo najposjećeniji nacionalni park u Republici Hrvatskoj. Lokalna zajednica Nacionalnog parka Plitvička jezera svjesna je prednosti destinacije te na najbolji način vrednuje i unaprjeđuje njegove resurse i turistima nudi razne interesantne atrakcije.

Na kraju rada napravljena je SWOT analiza koja prikazuje prednosti, nedostatke, prilike i prijetnje nacionalnog parka. Analiza pokazuje da je glavna prednost Nacionalnog parka Plitvička jezera unikatnost ovog prekrasnog prirodnog resursa, raznolikost mnogih životinja i biljaka te također da park utječe na evoluiranje poduzetništva u okolnim područjima gdje se lokalno stanovništvo okreće turizmu, pa to pokazuje da se ugostiteljstvo i ponuda u nacionalnom parku razvija vrlo dobro. To pokazuje da nacionalni park definitivno postaje glavni pokretač razvoja destinacije.

1. Temeljno određenje i definiranje turizma

Temeljno određenje turizma je čin putovanja u razonodu, u poslovne ili druge svrhe u različite destinacije. Turizam uključuje razgledavanje, istraživanje novih mjesta, upoznavanje različitih kultura, uživanje u rekreacijskim aktivnostima te ostale različite aktivnosti.

Turizam može također imati i ekološke, ekonomske, društvene i razne utjecaje na lokalne zajednice i destinaciju te uključuje promicanja razumijevanja i tolerancije. Između ljudi iz različitih dijelova svijeta može doprinosti gospodarskom rastu i razvoju, izgradnji mnogih odnosa kao i kulturnoj razmjeni. Turizam također uključuje razumijevanje zašto ljudi putuju.

Ključne komponente turističkog određenja uključuju:

1. Čimbenike privlačenja koji se odnose na unutarnje motivacije koji tjeraju pojedince na traženja avanture i opuštanja. To također mogu biti i vanjske atrakcije kao što su prirodne ljepote ili kulturna baština.
2. Društvene i kulturne utjecaje odnosno društvene trendove ili kulturnu razmjenu zbog kojih ljudi putuju.
3. Utjecaj na okoliš jer je održivi turizam sve važniji za određenje turizma te su sve popularnija mjesta kojima je prioritet očuvanje okoliša.
4. Napredak tehnologije koji je sve bitniji putnicima. Pruža im pristup informacijama i personaliziranim iskustvima.

Razvoj turizma u Republici Hrvatskoj ozbiljno počinje početkom 19. stoljeća na koji su utjecale promjene u načinu života, proizvodnji i tehnologiji i danas je turizam jedan od najvažnijih sektora. Do danas se uspješno razvijao te je Hrvatska jedna od najposjećenijih destinacija u Sredozemlju. Razvoj turizma u RH može se podijeliti u četiri faze, a to su kraj devetnaestog stoljeća, razdoblje od dvadesetoga stoljeća do kraja Prvoga svjetskog rata, razdoblje između dva svjetska rata i razdoblje nakon Drugog svjetskog rata.

Turistička djelatnost smatra se jednim od najvažnijih sektora na cijelom svijetu i vrlo važnom komponentom mnogih zemalja diljem svijeta. Turisti, lokalna zajednica, poduzeća i ostali poslovni subjekti i država su četiri temeljna subjekta vezana za turizam. Turist

predstavlja osnovnu jedinicu za proučavanje turizma. Turist je svaka osoba koja van svog mjesta boravka provede minimalno 24 sata, međutim ne dulje od jedne godine. Razlog putovanja turista je razonoda, odmor, rekreacija, odnosno zdravstveni, obiteljski, poslovni ili slični razlozi. Turizam možemo podijeliti na masovni (velik broj turista) i održivi ili alternativni (alternativa sadržajima i ponašanju turista), a osnovne funkcije suvremenog turizma se dijele na društvene i ekonomske.

Turizam ima veliku ulogu u globalnom gospodarstvu i društvu jer obuhvaća velik raspon aktivnosti. U mnogim zemljama diljem svijeta turizam je glavni pokretač gospodarskog rasta te se smatra da je ekonomski učinak jedan od njegovih ključnih aspekata. Smatra se da gospodarske koristi od turizma mogu biti ključne za neke zemlje, a posebno za zemlje u razvoju jer turizam može osigurati potrebne prihode i prilike za zapošljavanje ljudi. Uvelike pridonosi razvoju infrastrukture i deviznim prihodima te stvara nova radna mjesta. Turistička industrija uključuje velik broj sektora kao što su smještaj, hrana i piće, prijevoz, zabava, prodaja od suvenira te mnoge druge.

Još jedan od ključnih aspekata turizma je održivost okoliša jer rast industrije uvelike utječe na prirodne resurse, ekosustave te ono najvažnije, klimatske promjene koje su veliki problem u današnje vrijeme. Cilj održivog turizma je minimizirati negativne utjecaje na okoliš te ga očuvati za buduće generacije. Sve više promiče ekološki prihvatljive smještaje, odgovorne prakse putovanja, ekološki prihvatljive aktivnosti te očuvanje okoliša u turističkim odredištima, a posebno u odredištima masovnog turizma.

Ključno je napomenuti da kulturni turizam ima značajnu ulogu u aspektima turizma jer može dovesti do očuvanja i promicanja kulturne baštine. Kulturni turizam uključuje posjete muzejima, povijesnim mjestima, festivalima i događajima.

1.2. Određenje destinacije

U prošlosti, destinacija se smatrala prostorom koji je trebao zadovoljiti samo osnovne turističke potrebe, a to su odmor i rekreacija. U današnje vrijeme to se promijenilo jer dolazi do sve većih turističkih kretanja jer turističke destinacije za cilj imaju postati i ostati konkurentne na tržištu. To mogu postići tako da zadovolje visoka očekivanja posjetitelja sa izuzetnom kvalitetom turističke ponude. Svaka turistička destinacija je svojim resursima i sadržajima koncentrirana prema određenoj grupi turista te svojim posjetiteljima garantiraju i osiguravaju da će u njima zateći atrakcije te ostale usluge i proizvode koje ih motiviraju na posjet baš te destinacije. Posjetitelji, turističke industrijske usluge, DMO, regionalne vlasti i zajednica su obilježja turističke destinacije. „Na temelju analize brojnih definicija turističke destinacije u domaćoj i stranoj literaturi smatra se primjerenim definirati je kao turistički organiziranu i tržišno prepoznatljivu prostornu jedinicu, koja skupom svojih turističkih proizvoda potrošačima nudi cjelovito zadovoljenje turističke potrebe.“¹

U planiranju putovanja ključan aspekt je određenje destinacije. Taj proces uključuje istraživanje i razmatranje da bi se osiguralo što ugodnije iskustvo putovanja. Određenje destinacije također uključuje odabir najprikladnije lokacije za posjet na temelju različitih čimbenika. U te čimbenike se ubrajaju osobni interesi, proračun i vremenska ograničenja.

Jedan od važnijih čimbenika kod određenja destinacije su osobne preferencije jer putnici imaju različite interese i viđenje kako bi njihovo putovanje trebalo izgledati, odnosno kako oni žele da izgleda. Tako svaki putnik odabire destinaciju koja je u skladu s njihovim osobnim interesima, ciljevima i željama putovanja.

Proračun je još jedan čimbenik koji treba uzeti u obzir kod određenja destinacije jer je vrlo važno u obzir uzeti proračunska ograničenja te odabrati destinaciju koja nudi dobru vrijednost za novac te pruža dobro iskustvo. Destinacije se razlikuju u troškovima kao što su cijene smještaja, prijevoza, različitih aktivnosti i razgledavanja te hrane i pića. Zbog toga je istraživanje troškova u destinacijama vrlo važno jer može pomoći u donošenju odluke.

¹ D. Križman- Pavlović, Marketing turističke destinacije, str. 58

Vremensko ograničenje također ima značajnu ulogu u određivanju destinacije. Vrlo je bitno planirati unaprijed i uzeti u obzir vrijeme koje je potrebno za putovanje. Na odabir destinacije utječe trajanje putovanja, raspoloživi dani za putovanje te vrijeme samog putovanja.

Koncept strateškog uspostavljanja destinacije vrti se oko ideje da destinacija funkcionira kao poslovni subjekt usmjeren na tržište, zahtijevajući učinkovito upravljanje i pažljivo planiranje kako bi se postigla dugoročna konkurentnost. Stoga je destinacijskom proizvodu nužno pristupiti holistički, s cjelovitim planom razvoja, tržišnom orijentacijom i učinkovitim upravljanjem.

Na temelju svega navedenog može se zaključiti da je istraživanje vrlo važno u odabiru destinacije kao i prikupljanje što je više informacija moguće kako bi se donijela odluka koja ispunjava osobne potrebe i očekivanja.

2. Temeljno određenje resursa i atrakcija

Resursi osiguravaju elemente potrebne za održivi rast i razvoj i to ih čini temeljnom odrednicom svakog društva. Određivanje resursa te njihovo korištenje temeljni su aspekti koji oblikuju gospodarski, društveni i ekološki krajolik regije ili zemlje.

Čimbenici koji utječu na određivanje resursa su geografski, ekonomski, tehnološki, društveni i politički.

Tablica 1. Čimbenici određivanja resursa

GEOGRAFSKI	EKONOMSKI	TEHNOLOŠKI	DRUŠTVENI	POLITIČKI
Voda	Ponuda i potražnja	Tehnike vađenja resursa	Rast stanovništva	Vladine politike
Minerali	Mehanizmi određivanja cijena	Tehnologije obnovljive energije	Ponašanje potrošača	Propisi
Obradivo zemljište i šume	Tržišne snage	Održive prakse	Kulturne norme	Međunarodni odnosi

Izvor: Izrada autora

Određivanje onoga što neko mjesto čini popularnom turističkom atrakcijom može se razumjeti kroz više aspekata. U privlačenju turista veliku ulogu imaju prirodna ljepota i jedinstvenost. To su na primjer spektakularni krajolici, netaknute plaže, planine i bujne šume. Još jedan čimbenik u određivanju popularnosti turističkih atrakcija je kulturna baština, primjerice arheološke ruševine ili povijesna mjesta (umjetničke galerije i muzeji). Također, pristupačnost i infrastruktura destinacije su vrlo važni u privlačenju turista pa tako određena koja nude razne sadržaje, lako su dostupna i nude udobnost i sigurnost turistima će biti privlačnija. Moderni sadržaji, mogućnosti smještaja, dobro razvijena prometna mreža i razne

turističke usluge će vjerojatnije uspjeti u konkurentnoj turističkoj industriji. Ključnu ulogu u određivanju popularnosti turističkih atrakcija imaju promocija i marketing destinacije. Brendiranje, reklamne kampanje, digitalna prisutnost i partnerstvo s raznim agencijama uvelike pomažu u stvaranju interesa. Također je važno spomenuti društvene medije, web-stranice te online recenzije.

Republika Hrvatska svjetski je prepoznata turistička destinacija, a turističke atrakcije samo doprinose konkurentnosti zemlje. „Jednu od glavnih uloga promocije turističkih atrakcija preuzimaju lokalne ili regionalne turističke zajednice, a Hrvatska turistička zajednica kao čelna nacionalna turistička organizacije kroz partnerstva, online i offline medijsku komunikaciju, brošure, nagrade, turističke sajmove obavlja svoju promotivnu ulogu u hrvatskom turizmu.“²

2.1. Određenje resursne osnove

„Turistički resursi dijele se na temeljne turističke resurse, ostale izravne turističke resurse i neizravne turističke resurse. Temeljni turistički resursi dijele se na potencijalne i realne turističke atrakcije. Ostalim izravnim turističkim resursima pripadaju: turističko-ugostiteljski objekti, prateći turistički sadržaji, turistički kadrovi, turističke zone (zone komercijalnoga turizma), turistička mjesta, turističke destinacije, turističke agencije, turistička organiziranost (turističke zajednice i sl.), turističke informacije i promidžbeni materijal, sustav turističkoga informiranja, turistička educiranost lokalnoga stanovništva, turistička atraktivnost susjednih destinacija. Neizravnim turističkim resursima pripadaju: očuvani okoliš, geoprometni položaj, prometna povezanost, komunalna infrastruktura i

² Floričić Tamara i Floričić Barbara, *Kulturna baština u turističkoj destinaciji: vrednovanje i održivi menadžment*, str. 15

objekti društvenoga standarda, kvaliteta prostorne organizacije, oblikovanje objekata, vanjskih uređaja i zelenih površina, mirnodopsko stanje i politička stabilnost te ostali resursi.“³

Turistički resursi potiču razvoj turizma, povećanje prihoda, stvaraju nova radna mjesta te potiču želju za posjetom. Važno je da destinacije održavaju svoje turističke resurse kako bi izgradile konkurentnost na turističkom tržištu te njima kvalitetno upravljaju.

2.2. Definiranje atrakcijske osnove

„Turističke atrakcije su temeljni turistički resursi svake turističke destinacije, koji određuju i uvjetuju njezinu turističku ponudu te razvoj turizma uopće. Njihova bit određena je turističkim potrebama, motivima i aktivnostima. Sve turističke atrakcije snažno su prostorno obilježene, bez obzira da li su same dio prostora ili je njihova pojavnost strogo prostorno određena. Razvoj novog turizma, na tragu održivog turizma ovisi o cjelovitoj identifikaciji, vrednovanju i zaštiti svih potencijalnih i realnih turističkih atrakcija, u postojećoj ili potencijalnoj turističkoj destinaciji“⁴

Osnovna funkcionalna klasifikacija turističkih atrakcija dijeli se na:

1. Geološke značajke prostora
2. Klima
3. Voda
4. Biljni svijet
5. Životinjski svijet
6. Zaštićena prirodna baština

³ Kušen, Turistička atrakcijska osnova, str. 17

⁴ Kušen, Turistička atrakcijska osnova, str. 26

7. Zaštićena prirodno-kulturna baština
8. Kultura života i rada
9. Znamenite osobe i povijesni događaji
10. Manifestacije
11. Kulturne i vjerske ustanove
12. Prirodna lječilišta
13. Sportsko-rekreacijske građevine i tereni
14. Turističke staze, putovi, ceste i rute
15. Atrakcije zbog atrakcija
16. Turističke praatrakcije.

Atrakcije se dijele na potencijalne i realne. Atrakcije koje posjetitelji imaju na raspolaganju za korištenje kao kompletan proizvod ili uslugu su realne turističke atrakcije, dok su potencijalne turističke atrakcije one atrakcije koje je potrebno dodatno turistički razvijati.

2.3. Karakteristike destinacijskog proizvoda

Destinacijski proizvod je vrsta proizvoda koji je dizajniran da privuče potrošače u određenu destinaciju. Promicanjem i prodajom destinacijskih proizvoda destinacije mogu privući posjetitelje, razlikovati se od konkurencije te potaknuti lokalna gospodarstva.

Destinacijski proizvod je neopipljiv, heterogen i neusklađiv. Ponuđači se prilagođavaju zahtjevima i potrebama korisnika, odnosno destinacijski proizvod mijenja se lako ovisno o turističkoj potražnji.

Karakteristike destinacijskog proizvoda koje ga čine privlačnim i poželjnim turistima su prirodne atrakcije, kulturna baština, rekreativne aktivnosti, infrastruktura i usluge te održivost i odgovorni turizam. U današnje vrijeme, održivost i odgovorni turizam sve više postaju važni turistima zbog povećanja svijesti o očuvanju okoliša te takve destinacije

postaju sve popularnije među posjetiteljima. Dugoročnoj održivosti proizvoda odredišta uz očuvanje njegovih prirodnih i kulturnih resursa pridonose održive inicijative kao što su sustavi gospodarenja otpadom, ekološki prihvatljivi smještaji i programi za uključivanje zajednice.

„Murphy, Pritchard i Smith (2000) navode kako destinacija može biti promatrana kao skup individualnih proizvoda te doživljaja koji zajedno u kombinaciji formiraju iskustvo doživljeno u posjećenom području. Jedan od novijih i poznatijih modela postavio je Alastair M. Morrison (2012) koji navodi kako se svaka destinacija sastoji od 4 komponente destinacijskog proizvoda.“⁵

Slika 1. Destinacijski proizvod

Izvor: Magaš, Vodeb i Zadel, Menadžment turističke organizacije i destinacije

⁵ Magaš, Vodeb i Zadel, Menadžment turističke organizacije i destinacije, str. 34

3. Komparativne prednosti Nacionalnog parka Plitvička jezera

U komparativne prednosti neke zemlje ili destinacije ubrajaju se ekološka područja, krajolik, klima i slično, odnosno prirodne vrijednosti. Turistički resursi, koji su već ranije spomenuti u ovom radu, mogu predstavljati komparativnu prednost destinacija, ali i ne moraju. Neke destinacije mogu biti prepune različitih resursa, no to ne znači da predstavlja konkurentnu prednost na tržištu. Resursi se moraju razvijati kako bi mogli predstavljati komparativnu prednost neke destinacije.

Nacionalni park Plitvička jezera je najstariji, najveći te najposjećeniji hrvatski nacionalni park. Park se sastoji od 16 jezera različite veličine koja su međusobno povezana kaskadama i slapovima te se dijele na Gornja i Donja jezera. Gornjih jezera je 12, a Donjih 4. Voda u jezera dolazi direktno iz Crne i Bijele rijeke te ostalih različitih pritoka te su to tipična krška vrela. Sedrene barijere jedne su od najvažnijih osobnosti ovog nacionalnog parka, a nastale su u razdoblju od desetak tisuća godina. Nalazi se pretežno na području Ličko-senjske županije (91%), no dijelom se pruža i na području Karlovačke županije (9%).

Jezera imaju različit spektar boja, od zelene, tirkizne, modro plave pa čak i blijedo sive koje oduševljavaju posjetitelje. Važno je napomenuti da boje variraju od jezera do jezera, no čak se može primijetiti više boja u jednom jezeru.

Stanovnici su naseljavali teritorij Plitvičkih jezera tisućama godina, no hrvati se ovdje trajno naseljavaju u 7. stoljeću. Tu su boravili Kelti, Rimljani, Slaveni, Iliri, Tračani, Japodi, Avari i Turci. Područje nacionalnog parka važno je za hrvatsku povijest zbog nemilog događaja u Domovinskom ratu – Krvavog Uskrsa. U ranim osvitnim satima 31. ožujka, iz zasjede je napadnut red vozila s hrvatskim specijalcima na glavnoj prometnici, u blizini plitvičkih hotela i ostalih objekata. Ovaj datum ostaje upamćen po prvoj hrvatskoj žrtvi Domovinskog rata jer je poginuo hrvatski policajac Josip Jović koji je imao samo 22 godine, a sedam članova specijalne policije bilo je ranjeno. Spomen-obilježje podignuto je na mjestu gdje je stradao.

Prvi ozbiljni počeci turizma na području Nacionalnog parka Plitvička jezera počinju 1861. godine, a 1894. godine park je posjetilo 1000 turista. Na razvoj turizma uvelike je utjecala izgradnja ličke pruge, ali park zapravo postaje sve popularniji nakon Drugog

svjetskog rata jer je tada sagrađen hotel Jezero, restoran Lička kuća, prometnice te selo Mukinje. Uređene su i pješačke staze te se počinje provoditi sve više znanstvenih istraživanja i park počinje privoditi sve više i više turista i posjetitelja.

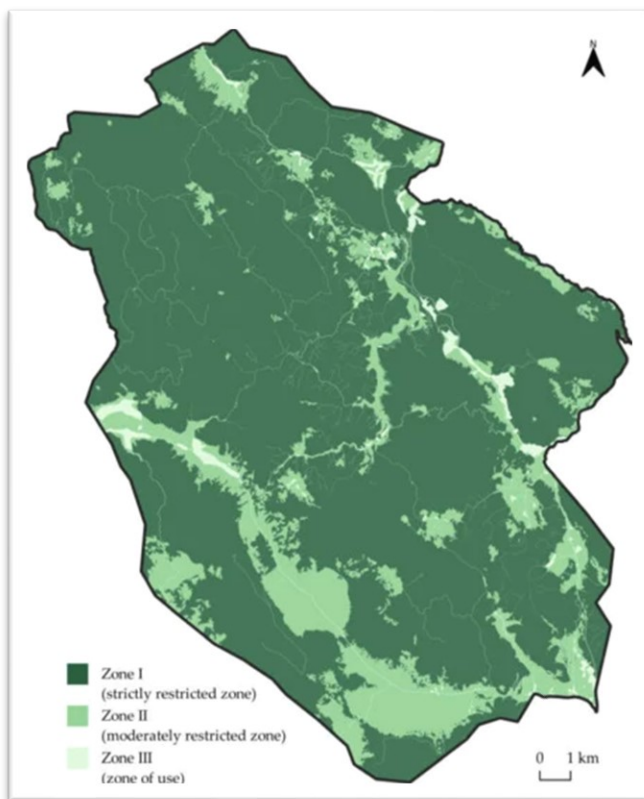
3.1. Geografski položaj i klima

Nacionalni park Plitvička jezera nalazi se pretežno na području Ličko-senjske županije (91%), no dijelom se pruža i na području Karlovačke županije (9%) te se prostire na ogromnom području od 296,85 četvornih kilometara.

Geografski položaj Nacionalnog parka Plitvička jezera karakterizira njegov položaj unutar Dinarida. Park se nalazi na prosječnoj nadmorskoj visini od 688 metara, a to doprinosi formiranju jezera i slapova. Nastanak samih jezera i slapova je rezultat jedinstvenog krškog krajolika parka, kojeg već tisućama godina karakterizira postupno otapanje vapnenca i taloženje sedre. Geografski položaj nacionalnog parka ne doprinosi samo njegovoj prirodnoj ljepoti, već također igra ključnu ulogu u njegovom očuvanju. Lokacija nacionalnog parka koja se nalazi usred planina pomogla je u zaštiti njegovoj ekosustava od štetnih učinaka ljudskih aktivnosti. „Uzimajući u obzir nacionalne i međunarodne standarde za kategoriju nacionalnih parkova, najveći udio površine parka od 80,7% zauzima zona stroge zaštite (I. zona), umjereno ograničena zona (II. zona) zauzima 17,1% površine, dok je najmanji udio oko 2,2% u zoni korištenja (III. Zona).“⁶

⁶ Jurišić, Rendulić, Plaščak i Radočaj, GIS-Based Visitor Count Prediction and Environmental Susceptibility Zoning in Protected Areas

Slika 2. Zone upravljanja NP Plitvička jezera

Izvor: GIS-Based Visitor Count Prediction and Environmental Susceptibility Zoning in Protected Areas

Uz prirodne ljepote, Nacionalni park Plitvička jezera je središte za eko-turizam i aktivnosti na otvorenom zahvaljujući svom geografskom položaju. Posjetitelji mogu uživati u vožnji čamcem ili istraživati pješačke staze. Također, još jedan rezultat geografskog položaja parka je raznolika flora i fauna. U parku se nalaze brojne životinje i biljne vrste, uključujući rijetke ptice, ribe i sisavce koje su se prilagodile specifičnim ekološkim uvjetima nacionalnog parka. U šumama parka dominiraju stabla jele, bukve i smreke, a oni pružaju stanište raznim divljim životinjama.

Klima Nacionalnog parka Plitvička jezera se može opisati kao mješovita zbog nadmorske visine i geografskog položaja. U prosjeku godišnje padne 1500 mm oborina, a najviše kiše najčešće padne u jesen i proljeće. Nacionalni park ima sva četiri godišnja doba – jesen, zimu, proljeće i ljeto. Zima u Nacionalnom parku Plitvička jezera je vrlo hladna, sa snijegom i

zaleđenim slapovima te je prosječna temperatura u siječnju 2.2 stupnjeva Celzija, zbog toga su zimski mjeseci mnogo mirniji od ljetnih. U jesen su temperature također nešto niže. Ljeta su topla i ugodna s prosječnom temperaturom od 20-22 stupnjeva Celzija te su ljetni mjeseci najprometnije doba godine za posjetitelje.

Na klimu parka utječe njegova nadmorska visina te dovodi do temperaturnih fluktuacija i razne mikroklike u parku. Uzvišenja su hladnija te primaju više oborina. To stvara bujnu vegetaciju i obilne izvore vode u parku. Nizine, odnosno jezera i slapovi se napajaju otapanjem snijega i podzemnim izvorima i tako stvaraju tok vode koji omogućava da se ekosustav u parku održava. U parku se nalazi raznolika flora - šume jele, smreke i bukve kao i rijetke endemske vrste, a također i raznolika fauna – ribe, medvjedi, vukovi i risovi. Ove biljne i životinjske vrste pronalaze dom u Nacionalnom parku Plitvička jezera upravo zbog njegove klime.

3.2. UNESCO

UNESCO je organizacija u sustavu Ujedinjenih naroda, utemeljena 1945. godine. Sjedište organizacije je u Parizu, a broji 194 države članice. UNESCO provodi svoje akcije putem 5 glavnih programa, a to su kultura, obrazovanje, sociologija, prirodne i društvene znanosti te komunikacija s informatikom. „Specijalizirano tijelo UN-a koje potiče suradnju među članicama u području obrazovanja i znanosti, a za cilj ima i zaštitu kulturne i prirodne baštine čovječanstva, zbog čega od 1972. sastavlja Popis svjetske prirodne i kulturne baštine te Popis ugrožene svjetske baštine, a od 2008. vodi Popis nematerijalne kulturne baštine. UNESCO se bavi i iskorjenjivanjem nepismenosti, obranom slobode medija i promocijom kulturne raznolikosti.“⁷

⁷ Hrvatska enciklopedija: Tr-Ž. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža

Područja koja se upisuju na listu svjetske baštine moraju ispunjavati minimalno jedan od ukupno 10 kriterija za upis te također moraju biti od jedinstvene univerzalne vrijednosti.

„Ti kriteriji su:

- I. Remek djelo ljudskog kreativnog genija
- II. Predstavlja važnu promjenu ljudskih vrijednosti tijekom određenog razdoblja u jednom kulturnom području svijeta, na području razvoja arhitekture ili tehnologije, monumentalnih umjetnosti, urbanizma ili dizajna krajolika
- III. Posjed jedinstvena ili barem izvanredna svjedočanstva kulturne tradicije jedne postojeće ili nestale civilizacije
- IV. Izvanredan primjer gradnje, arhitekture ili tehnološkog kompleksa ili krajolik koji predstavlja važnu etapu (ili važne etape) ljudske povijesti
- V. Izvanredan primjer tradicionalnog ljudskog naselja, upotreba tla ili mora, koji je reprezentativan za cijelu kulturu (ili kulture) ili ljudsku interakciju s okolišem, osobito ako je postao osjetljiv zbog utjecaja nepovratnih promjena
- VI. Izravno ili očito povezan s pojavama ili živom tradicijom, s idejama ili vjеровanjima, s umjetničkim i književnim radovima izvanrednog jedinstvenog značaja (kriterij se uporabljuje samo uz neki drugi kriterij)
- VII. Neusporediv prirodni fenomen ili područje izvanredne prirodne ljepote i estetske vrijednosti (tzv. kulturni krajolik)
- VIII. Izvanredan primjer važnih etapa povijesti Zemlje, uključujući zabilješke života, značajan neprekinut geološki proces u oblikovanju Zemlje ili značajna geomorfološka ili fiziografska odlika
- IX. Izvanredan primjer koji predstavlja značajan neprekinut ekološki i biološki proces u evoluciji i razvoju kopnenih, slatkovodnih, obalnih i morskih ekosustava te biljnih i životinjskih skupina
- X. Najvažnije i značajno prirodno stanište za očuvanje prirodne raznolikosti na lokalitetu (in situ), uključujući ugrožene vrste izvanredne vrijednosti za znanost ili očuvanje života“⁸

⁸ Hrvatska enciklopedija: Tr-Ž. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža, str. 193.

Nacionalni park Plitvička jezera ispunjava 3 kriterija:

VII. Neusporediv prirodni fenomen ili područje izvanredne prirodne ljepote i estetske vrijednosti

VIII. Izvanredan primjer važnih etapa povijesti Zemlje, uključujući zabilješke života, značajan neprekinut geološki proces u oblikovanju Zemlje ili značajna geomorfološka ili fiziografska odlika

IX. Izvanredan primjer koji predstavlja značajan neprekinut ekološki i biološki proces u evoluciji i razvoju kopnenih, slatkovodnih, obalnih i morskih ekosustava te biljnih i životinjskih skupina.

Nacionalni park Plitvička jezera je 1949. godine proglašen prvim nacionalnim parkom u Hrvatskoj. Od tada su uloženi naponi da se zaštiti i očuva priroda, a to je dovelo do toga da ga je 1979. godine UNESCO proglasio mjestom svjetske baštine. Ovo priznanje naglašava značaj parka u smislu geologije, bioraznolikosti i hidrogeologije.

3.3. Očuvanje okoliša

„Prirodni okoliš i turistička djelatnost vrlo su često dvije osnovne dimenzije zaštite, ali i razvoja nekog prirodnog područja. Istovremeno, turizam u prirodnom okolišu ima dvojak utjecaj, koji paradoksalno može istovremeno imati pozitivne i negativne utjecaje. Nemoguće je odrediti univerzalne okvire održivosti koji se mogu primijeniti na sve prirodne i antropogene okoliše u svijetu, već je svako područje izrazito važno razmatrati zasebno, u skladu s njegovim osobitostima.“⁹

⁹ Marković Vukadin, Franjković, Turizam i ugostiteljstvo, Razvojni izazovi i potencijali Nacionalnog parka Plitvička jezera

Nacionalni park Plitvička jezera nema značaj samo u prirodnoj ljepoti već i u ekološkoj i geološkoj važnosti pa tako brojnim istraživačima služi kao živi laboratorij za proučavanje biološke raznolikosti i krških procesa, a to ga čini vitalnim mjestom za razna znanstvena istraživanja i napore za očuvanje parka.

Park je svjetski poznata destinacija koja privlači brojne posjetitelje, a s tim priljevom turista i posjetitelja te okolnim pritiscima razvoja potreba za zaštitom okoliša je ključna. Očuvanje parkove bogate biološke raznolikosti flore i faune, a uključujući u to ugrožene i rijetke vrste poput risa, smeđeg medvjeda te raznolikih vrsta riba i ptica je jedan od ključnih aspekata zaštite okoliša u Nacionalnom parku Plitvička jezera. Održavanje ekološke ravnoteže parka je vrlo važno pa je tako zaštita i očuvanje tih vrsta i njihovih staništa ključna.

S obzirom da turizam igra veliku ulogu u gospodarstvu zemlje vrlo je važno promicati prakse održivog turizma unutar nacionalnog parka. To uključuje pružanje obrazovanja o važnosti očuvanja i poštivanja prirodnog okoliša nacionalnog parka, poticanje ekološki prihvatljivih mogućnosti prijevoza unutar parka te ograničavanje broja posjetitelja. Tako na primjer unutar parka posjetitelje voze elektro brodovi koji moraju ispunjavati i određene kriterije i zbog onečišćenja i zbog buke te na primjer aluminij nije dopušteni materijal zbog galvanske korozije. Također, park je pronašao rješenje za masovni turizam do kojeg je dolazilo svake godine u ljetnim mjesecima. Nacionalni park Plitvička jezera 2019. godine je uveo elektronske ulaznice za posjetitelje. S tim park želi ograničiti broj posjetitelja na 10 000 dnevno, dok je do tada znalo biti i 16 000. Posjetitelji su dužni kupiti svoje ulaznice preko internetske stranice nacionalnog parka, s naglašenim ulazom i vremenom ulaska, a bez kupljene ulaznice u park se ne može ući.

Zaštita kvalitete vode u Nacionalnom parku Plitvička jezera je ključna jer se tako održava ljepota samog parka kao i zdravlje ekosustava unutar parka. Provođi se kontrola onečišćenja, promicanje očuvanja vode te veliki naponi na praćenju kvalitete vode. Također, bitne komponente zaštite okoliša u nacionalnom parku su određene inicijative kao što su programi gospodarenja otpadom i kampanje čišćenja. Zaštita vode je također bitna zbog toga što lokalno stanovništvo dobiva pitku vodu iz jezera Kozjak.

Podizanje svijesti o važnosti zaštite okoliša je vrlo važno za održivo upravljanje Nacionalnom parkom Plitvička jezera. Zbog toga se provode angažmani s lokalnim zajednicama i stanovništvom kroz obrazovne programe za okoliš, suradnje s lokalnim

dionicima i razne radionice. Na taj način se zajednice uključuju u napore za očuvanje parka i njegova okoliša te se osigurava učinkovitiji pristup zaštiti okoliša u parku. Također, time se može poticati osjećaj odgovornosti i upravljanja prema očuvanju Nacionalnog parka Plitvička jezera.

4. Analiza turističkog tržišta Nacionalnog parka Plitvička jezera

Turističko tržište se dijeli na tržište roba i tržište usluga. „Na turističkom tržištu susreću se turistička potražnja i turistička ponuda, pri čemu se kao regulator veličine te potražnje i ponude pojavljuje cijena. Osim subjekata turističke ponude i potražnje, na turističkom tržištu često se pojavljuju i posrednički subjekti, kojima je zadaća dovesti u vezu ponudu i potražnju. U slučajevima, kada se pojave i turistički posrednici, tada oni uz turističku potražnju i turističku ponudu čine konstitutivne elemente (subjekte) turističkog tržišta.“¹⁰

Broj posjetitelja u Nacionalnom parku Plitvička jezera konstantno raste posljednjih godina, a s tim naravno i njegovo turističko tržište bilježi stalan rast. Parkovu popularnost je povećalo priznanje putem web stranica i turističkih publikacija na međunarodnoj razini. Također, rastu turističkog tržišta pomogli su i još neki čimbenici – pozitivne preporuke posjetitelja, povećana promocija, poboljšana dostupnost te marketinški naponi. Koliko ovi čimbenici pomažu rastu turističkog tržišta Nacionalnog parka Plitvička jezera pokazuju i sami posjetitelji koji dolaze iz različitih demografskih skupina i dobnih skupina. Nacionalni park Plitvička jezera također bilježi veliki broj stalnih posjetitelja, domaćih i međunarodnih, što naglašava njegovi privlačnost širokoj publici.

Rastu tržišta Nacionalnog parka Plitvička jezera najviše pridonosi njegova prirodna ljepota koja je glavna atrakcija turistima i posjetiteljima, a to uključuje i kristalno čista jezera, razne divlje životinje te dobro održavane staze u parku koje pomažu turistima u povezivanju s prirodom. Vrlo je važno spomenuti i održivost i očuvanje okoliša, što privlači ekološki osviještene putnike i turiste. Edukativni programi te dostupnost vođenih obilazaka također privlače turiste i uključuju ih u prirodnu i kulturnu baštinu nacionalnog parka, a samim time i turističko tržište raste.

¹⁰ Galičić i Laškarin, Principi i praksa turizma i ugostiteljstva, str. 15

4.1. Analiza turističke potražnje

Turistička potražnja se odnosi na želju i spremnost pojedinaca da u slobodno vrijeme, u poslovne ili druge svrhe otputuju na različita mjesta. „Turistička potražnja je, dakle, sposobnost nekog tržišnog segmenta potrošača da u određenom vremenu i po određenim cijenama apsorbira određenu količinu proizvoda ili usluga.“¹¹ Čimbenici koji utječu na turističku potražnju su gospodarsko okruženje, društveni i kulturni čimbenici, tehnološki napredak te čimbenici okoliša. Na sposobnost, volju i izbor putovanja ljudi znatno utječu ekonomski uvjeti, vlastite preferencije i stavovi. Također, porast interneta te mobilnih aplikacija ljudima je olakšao pristup informacijama, usporedbu cijena i rezervaciju. Prirodne katastrofe ili klimatske promjene također utječu na promjenu turističke potražnje jer određena područja koja su sklona ekstremnim vremenskim uvjetima ili degradaciji okoliša mogu imati manje posjetitelja.

Nacionalni park Plitvička jezera najviše je posjećen tijekom ljetne sezone. Turisti posjećuju park od početka travnja do kraja listopada te posjećenost nacionalnog parka iz godine u godinu raste te na porast potražnje utječe mnogo faktora. Prirodna ljepota Nacionalnog parka Plitvička jezera nudi raznovrsnu ponudu iskustava koja mame nove turiste osiguravajući da postoji ponešto za svakoga. Turisti mogu istraživati nacionalni park drvenim šetnicama i stazama koje mogu poslužiti za razgledavanje ali i planinarenje. Također nudi avanturističke aktivnosti poput vožnje kajakom i biciklom u okolnim mjestima.

Kulturno i povijesno značenje daje parku dodatnu privlačnost. Nacionalni park Plitvička jezera je dom arheološkim nalazištima i tradicionalnim selima koji pružaju uvid u bogatu baštinu područja nacionalnog parka. Park iznova osvaja razne posjetitelje svojim krajolicima i poviješću, ali i održivim turističkim praksama koje također znatno utječu na porast potražnje. Nacionalni park Plitvička jezera iz godine u godinu sve više daje prioritet održivosti te je u stanju uravnotežiti priljev turista sa potrebom zaštite prirodne i kulturne baštine.

¹¹ Galičić i Laškarin, Principi i praksa turizma i ugostiteljstva, str. 16

O razvoju i porastu turističke potražnje u Nacionalnom parku Plitvička jezera najviše govore statistički podaci o broju posjetitelja.

Tablica 2. Broj posjetitelja NP Plitvička jezera

GODINA	2019.	2018.	2017.	2016.	2015.	2014.
SIJEČANJ	18003	17485	16440	10587	10175	4189
VELJAČA	19418	11925	13854	10206	6789	3435
OŽUJAK	47600	38708	34063	29936	23100	18440
TRAVANJ	155088	122506	110150	67650	69429	66197
SVIBANJ	191901	199904	170433	150568	146477	130567
LIPANJ	231731	234633	243426	181656	185961	162112
SRPANJ	293668	313254	334081	274503	257102	217569
KOLOVOZ	353076	370067	384886	346248	328294	292221
RUJAN	239715	261307	237855	218282	197809	157326
LISTOPAD	167434	172576	126309	101319	102007	108728
STUDENI	32996	35991	29609	23319	19346	16759
PROSINAC	20912	21627	19225	14954	10815	6870
UKUPNO	1771542	1799903	1720331	1429228	1357304	1184449

Izvor: analiza podataka prema Izvještaju rada TZO Plitvička Jezera 01.01. – 31.12.2019.

U tablici se prikazuje broj posjetitelja Nacionalnog parka Plitvička jezera u razdoblju 2014.-2019. Možemo vidjeti da se broj posjetitelja u 2019. godini smanjio za 2% u odnosu na 2018. godinu. Promatramo li 2017. godinu, možemo vidjeti da se broj posjetitelja povećao za 20% u odnosu na prethodnu, 2016. godinu. Ako usporedimo 2014. i 2019. godinu možemo primijetiti da se broj posjetitelja povećao za 49% u samo 5 godina što pokazuje da se broj posjetitelja u Nacionalnom parku Plitvička jezera sve više i više povećava iz godine u godinu.

4.2. Analiza turističke ponude

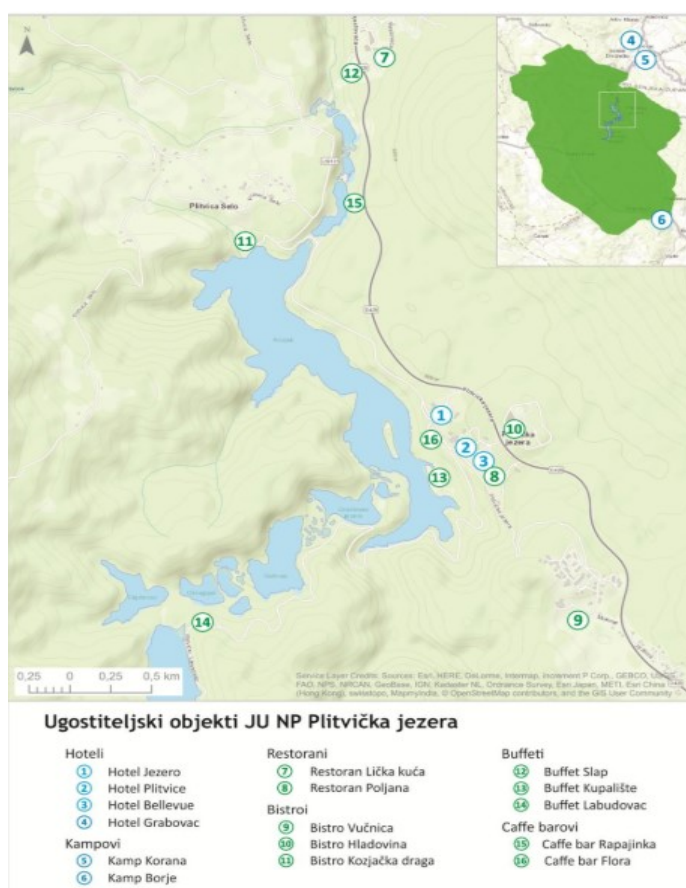
Turističku ponudu čini svaki subjekt koji turistima nastoji prodati svoju uslugu ili svoj proizvod. Značajke turističke ponude su heterogenost, elastičnost, dislociranost od turističke ponude i sezonalnost, a turističku ponudu neke zemlje čine kulturno-povijesna baština, dobro ekološki sačuvana priroda, infrastruktura te sigurnost političkog i društveno-ekonomskog sustava.

Turističku ponudu Nacionalnog parka Plitvička jezera u osnovi čine programi obilaska parka zbog toga što su dozvoljene turističke aktivnosti ograničene. Postoji ukupno 8 programa obilaska u nacionalnom parku, 4 programa na Ulazu 1. te 4 programa na Ulazu 2. Programi se razlikuju po duljini, kraći programi traju 2-3 sata, a duži programi traju 6-7 sati. Također, razlika u programima je ta što posjetitelji mogu birati koji dio nacionalnog parka žele vidjeti, odnosno mogu birati između šetnje na samo Gornjim ili samo Donjim jezerima, ili obilazak cijele jezerske zone parka. Programi razgledavanja odrađuju se većinom pješaćenjem, no posjetitelji na raspolaganju također imaju brodove i panoramske vlakove koji većinu godine prometuju tijekom cijelog dana. Programi obilaska napravljeni su kao kružna razgledavanja, a osim individualnih posjeta postoji mogućnost rezerviranja turističkih vođenja za organizirane grupe. Turistička vođenja mogu se rezervirati na šest različitih jezika te može biti cjelodnevno ili poludnevno. Osim 8 osnovnih programa obilaska postoje i 4 planinarske ture – planinarska staza Medveđak na kojoj se mogu odabrati 2 različite ture duge 8 kilometara, planinarska staza Čorkova uvala te Plitvica. Ove planinarske staze su važne zbog toga što posjetiteljima nude avanturističku aktivnost, a duž planinarske staze Medveđak se mogu pronaći poučni panoi koji sadržavaju informacije o šumskom ekosustavu te drugim prirodnim znamenitostima i posebnostima. Planinarska staza Plitvica duga je 9 kilometara, a planinarska staza Čorkova uvala duga je 21 kilometar, vodi preko planine Preka kosa te do samog sela Čorkova uvala.

Od ostalih aktivnosti posjetiteljima se nudi sanjkanje i skijanje na skijalištu u selu Mukinje u zimskim mjesecima. Što se tiče biciklizma, na samom području Nacionalnog parka Plitvička jezera nije dopušten, no moguće je u okolnim selima i okolnom području nacionalnog parka. U okolno području Nacionalnog parka Plitvička jezera postoje i mnoge

druge aktivnosti te različita ponuda poput Baračevih špilja i muzeja Speleon, Rastoke, Dolina jelena, adrenalin parkovi, rafting i kajaking, jahanje, paintball te mnoge druge koje privlače posjetitelje nakon obilaska nacionalnog parka.

Slika 3. Ugostiteljska ponuda NP Plitvička jezera

Izvor: JU NP Plitvička jezera

U Nacionalnom parku Plitvička jezera nalazi se bogata ugostiteljska i trgovačka ponuda, od toga su 4 hotela, 2 kampa, 7 restorana, a najpoznatiji je restoran Lička kuća. Također, u ponudi su i 3 bistrea, 3 buffeta te 2 caffè bara. U vlasništvu Javne ustanove Nacionalnog parka Plitvička jezera je i devet trgovačkih objekata, točnije marketa i suvenirnica.

5. Analiza turističko-resursne osnove Nacionalnog parka Plitvička jezera

Turističko resursna osnova služi kao temelj razvoju turizma jer nudi mnogo kulturnih, prirodnih te doživljajnih atrakcija. Resursi neke destinacije traže učinkovito upravljanje i izlaganje. Time destinacije privlače posjetitelje, stvaraju razne ekonomske koristi i promiču kulturnu razmjenu. Za očuvanje resursa za buduće generacije kao i osiguranje kontinuiranog uspjeha turističke destinacije ključne su prakse održivog turizma. Vrlo je važno cijeniti i štiti turističku resursnu osnovu destinacija kako bi se stvorila bogata i nezaboravna iskustva za posjetitelje, a istovremeno očuvao integritet destinacija. „Atrakcije određene destinacije, kako bi dobile epitet turističke, moraju zadovoljavati tri osnovna kriterija, a to su: postojanje zanimanja turista, postojanje turističkog resursa i postojanje distinktivne vrijednosti resursa radi koje turistički resurs motivira turiste na posjet destinaciji.“¹²

5.1. Analiza resursne osnove

U analizi komparativnih prednosti Nacionalnog parka Plitvička jezera potrebno je istaknuti 16 jezera i ostalu prirodnu ljepotu koja čini osnovni resurs parka. Osim jezera koja su osnovni resurs, u samoj okolici nacionalnog parka postoje mnogi drugi lokaliteti koji su prirodne ljepote te su pojedinačno zaštićeni. Tu se može spomenuti kompleks bukove i jelove šume koji se proteže u prašumi Čorkove uvale, a najočuvaniji je kompleks te je proglašen posebnim rezervatom šumske vegetacije 1965. godine. Nacionalni park Plitvička jezera karakterizira i bogatstvo speleoloških objekata. Ti objekti su Crna Pećina, Golubnjača i Šupljara koje su proglašene geomorfološkim spomenicima 1964. godine.

¹² Kušen, prema Stipanoviću, str. 655

Nacionalni park Plitvička jezera također ima obrazovne programe i interpretativne prikaze koji posjetiteljima nude uvid u ekologiju, geologiju te kulturnu povijest parka. Tako posjetitelji mogu saznati sve o samom nastanku jezera, biljkama i životinjama u parku, ali i tradicionalnom načinu života lokalnih zajednica u parku i okolici parka te kako su one generacijama živjele s prirodnim bogatstvima parka.

Nacionalni park Plitvička jezera i njegova okolica privlači posjetitelje i svojom nematerijalnom kulturnom baštinom. Tu je posebno važno spomenuti glazbeni izričaj „ojkanje“ koji je nalazi na UNESCO-vom popisu ugrožene nematerijalne kulturne baštine. Također su važni Ličko prelo i priprema tradicionalnog ličkog sira škripavca jer su oni zaštićeni fenomeni nematerijalne kulturne baštine. Okolna područja u blizini Nacionalnog parka Plitvička jezera bogata su raznim kulturnim manifestacijama za što su uvelike zaslužne razne udruge koje se usmjeravaju na kulturu i očuvanje tradicije. Jesen u Lici je kulturno-umjetnička te tradicionalno-gospodarska, najpoznatija manifestacija u blizini nacionalnog parka, a usmjerena je na njegovanje običaja, tradicije te kulturne baštine regije. Predstavljaju se mali poduzetnici sa svojim malim gospodarstvima, a oni predstavljaju izrade raznih predmeta, svoje tradicionalne proizvode koji su prehrambeni, ukrasni i uporabni, održavaju se nastupi kulturno-umjetničkih društava, a poveznica između svega toga je to što je sve karakteristično za područje i okolicu. Važno je napomenuti da i Nacionalni park Plitvička jezera sudjeluje na razne načine. Još jedan događaj je Eko etno Gacka koja također ima izložbeno-prodajni sajam.

Kada pričamo o nematerijalnim resursima koji privlače posjetitelje u Nacionalni park Plitvička jezera neizostavno je spomenuti i sportsko-rekreacijski turizam. Plitvički maraton je najpoznatiji, najatraktivniji i najstariji događaj koji se održava od 1981. godine, a tradicionalno se održava prvi vikend u lipnju. Organizator je Atletski klub Plitvice, a generalni pokrovitelj je Javna ustanova Nacionalni park Plitvička jezera. U ovom događaju Nacionalni park Plitvička jezera kroz sportske aktivnosti ističe važnost očuvanja svog okoliša i prirodnih ljepota te otvara svoja vrata velikom broju trkača jer svaki trkač u startnom paketu dobije ulaznicu za nacionalni park. Svake godine Plitvički maraton ima sve veći i veći broj trkača i trkačica koji dolaze iz cijele Hrvatske, ali i iz raznih država diljem svijeta. Natjecatelji mogu trčati stazu od 5 km, polumaraton od 21 km i maraton od 42 km, a trkačima se pruža prilika da trče neposredno iznad Velikog slapa. Broj natjecatelja na

maratonu je ograničen na 1.000 osoba. Polumaraton se trči u čast Valentine Valjak, preminule pobjednice 35. Plitvičkog polumaratona, a na njemu može sudjelovati 350 natjecatelja. Broj natjecatelja na maratonu je 350 te 300 na utrci od 5 km. Drugi poznati maraton koji se održava u Općini Plitvička jezera u mjestu Korenica, udaljeno 15 kilometara od samog Nacionalnog parka Plitvička jezera je Adria Bike maraton. Održava se polovicom mjeseca lipnja, a riječ je o biciklističkom festivalu koji traje dva dana. Utrka se održava na tri staze, a najduža traje 71,4 km. Također sadržava i izložbu MTB robnih marki i testnu vožnju izložbenih modela. U okviru sportsko-rekreacijskog turizma u okolici Nacionalnog parka Plitvičkog jezera važno je spomenuti uspon na Zavižan i Visočicu, Lika Cave Trail u Pećinskom parku Grabovača, Memorijalna Barkanova biciklijada, biciklistička utrka za Dan grada Gospića te Velebit MTB maraton – Putovima Winnetou-a koji se održava na Velebitu krajem mjeseca rujna, a inspiriran je jednim od najgledanijih europskih filmova svih vremena – Winnetou.

Gastronomija na području Nacionalnog parka Plitvička jezera vrlo je važna kada se spominje resursna osnova parka jer je karakterizira izvrsnost, autentičnost te poštivanje tradicije. Posebno se zasniva na mesu i mesnim prerađevinama, a pritom posebnu važnost imaju lička janjetina, ovčjetina, svinjetina i divljač te suhomesnati proizvodi. Zasniva se također na mliječnim proizvodima, a tu se najviše ističu gore spomenuti lički škripavac, basa i ovčji sir, a veliku važnost u gastronomiji ima i lički krumpir te nadaleko poznata rakija šljivovica. Mnogi restorani u Nacionalnom parku Plitvička jezera u ponudi imaju baš ove proizvode pripremane na razne načine, no najpoznatiji je Lička kuća. Restoran u pripremi jela koristi proizvode lokalnog podrijetla, a mnogu od njih su čak i zaštićeni s oznakom regionalnog sustava kvalitete Lika Quality.

5.2. Ocjena atrakcija

U sljedećoj tablici prikazana je ocjena atrakcija na području Nacionalnog parka Plitvička jezera.

Tablica 3. Ocjena atrakcija

ATRAKCIJA	OCJENA ATRAKCIJA			
	Afirmirana atrakcija	U procesu afirmacije	Neafirmirana atrakcija	Nije atrakcija
Plitvička jezera	X			
Baraćeve špilje	X			
Medvjedak	X			
Mlin Korana		X		
Kanjon Korane	X			
Plješevica		X		
Aerodrom Željava				X
Mrsinj		X		
Stari grad Drežnik	X			
Izvor Crne i Bijele rijeke			X	
Pilana Špoljarić		X		
Vila Izvor			X	
Čorkova uvala	X			

Izvor: Obrada autora

Nacionalni park Plitvička jezera imaju mnoštvo atrakcija, a najveća afirmirana atrakcija su jezera koja godišnje dođu vidjeti milijuni ljudi iz cijelog svijeta. Posjetitelji imaju mogućnost šetati drvenim šetnicama pored samih jezera kao i kroz šumu. Osim pješice,

posjetiteljima se nude i ostali načini razgledavanja Plitvičkih jezera, a to su panoramski vlak i elektrobrod koji služe kao prijevozna sredstva za kretanje po nacionalnom parku tijekom razgledavanja.

Baraćeve špilje su također afirmirana atrakcija, a protežu se na površini od 5,19 km² te su otvorene 1892. godine. U podzemlju se nalaze speleološki objekti sa arheološkim nalazima, sigama, fosilnim ostatcima i endemskom špiljskom faunom. Na samom području Baraćevih špilja prevladava krški reljef no također su razvijeni ostali razni reljefni oblici i tipovi. Njihovo područje je zaštićeno kao arheološka zona zbog očuvanja geomorfološke i geospeleološke vrijednosti te to pokazuje njegovu arheološku značajnost, a također uključuje i zaštićene vrste i rijetke i ugrožene tipove staništa.

Posjetitelji koji osim prirodne ljepote posjećuju Nacionalni park Plitvička jezera zbog zaljubljenosti u planinarenje to mogu ostvariti na planinarskim stazama Čorkova uvala i Medvjedak, a jedan razlog zbog kojeg su svrstane u afirmirane atrakcije je to što su uvelike posjećene jer s vrha imaju pogled na jezera i okolna sela. Šetnja kroz Čorkovu uvalu posjetiteljima daje osjećaj da su daleko od civilizacije. U Čorkovoj uvali priroda, šume i livade su stotinama godina netaknute te daju osjećaj mira i užitka. Jedan od vrhova Medvjedaka, Oštri vrh, pruža posjetiteljima pogled na najveće jezero Kozjak te selo Vaganac i Ličko Petrovo selo. Druga dva vrha koja se nalaze na Medvjedaku su Tupi vrh i Turčić.

Najveći dio vode u jezerima Nacionalnog parka Plitvička jezera potiče iz izvora Crne i Bijele rijeke. Izvor Crne rijeke nalazi se u podnožju planine Kik na 670 metara nadmorske visine, vrlo je snažan i nikada ne presušuje. Izvor teče u smjeru sela Plitvički Ljeskovac koritom dugim oko 2 kilometra. Bijela rijeka izvire iz nekoliko manjih izvora koji se kasnije spajaju u jedan tok. Dubina toka prelazi jedan metar što nije uobičajeno za izvorski tok. Dno je prekriveno sitnim bijelim kalcitnim pijeskom zbog je rijeka dobila ime. S lijeve strane toka rijeke se otvara još jedan izvor koji je potpuno prekriven bijelim pijeskom i tu voda kada izlazi na površinu pravi mjehuriće koji odižu pijesak. Na nizvodnom toku 2 kilometra od izvora nalazi se mlin koji danas nažalost više nije u funkciji.

Još jedna afirmirana atrakcija je Stari grad Drežnik, utvrda koja se nalazi na samo 10-ak kilometara od Nacionalnog parka Plitvička jezera. Utvrda je nastala u 12. stoljeću i kroz povijest je više puta bila rušena i obnavljana. Stari grad Drežnik je nepravilnog četverokutnog oblika, kamenih zidina, a nažalost od 2019. godine obilazak unutrašnjosti

utvrde nije moguć zbog obnove koja je u tijeku te se može pogledati samo izvana. Posjetitelji također imaju priliku uživati u biciklističkim ili pješačkim stazama koje vode do kule te je također središte raznih događanja tijekom ljetnih mjeseci. Sa utvrde se prostire pogled na kanjon rijeke Korane koja je također afirmirana atrakcija. Rijeka Korana izvire na Plitvičkim jezerima i prirodna je granica između dvije županije, Ličko-senjske i Karlovačke. U kanjonu rijeke nalazi se mnoštvo slapova, kanjon je u ljetnim mjesecima prepun kupača i posjetitelja jer voda može dosegnuti temperaturu od 27°C. Osim prekrasne prirode samog kanjona rijeke Korane u njoj se nalaze i dvije atrakcije koje su u procesu afirmacije, a to su Mlin Korana i Pilana Špoljarić. Mlin je dio kulturne baštine Nacionalnog parka Plitvička jezera, a izgrađen je čak u prvoj polovici 20. stoljeća, a građen je sedrom i brvnima. Unutrašnjost mlina je podijeljena na tri mlinska postrojenja i mlinarevu sobu koja je uređena tradicionalno. Nekad mu je primarna uloga da melje žito i iako je i danas u funkciji, više služi kao izletnički i turistički sadržaj kao i edukativni primjer posjetiteljima jer prikazuje iskorištavanje prirodnih izvora energije te se u njemu prezentira tradicionalni način mljevenja žita. Pilana Špoljarić je rijetki primjer sačuvanog narodnog graditeljstva i crpljenja energetskog potencijala vode jer je pilana kao i mlin na vodeni pogon. Pilana je služila za rezanje drvene građe u 60-im i 70-im godinama sve do pojave električne energije, ali je nakon obnove i danas u funkciji iako kao i mlin, najviše služi u turističke i izletničke svrhe jer pokazuje posjetiteljima stare načine rada.

Objekt koji se nalazi na području Nacionalnog parka Plitvička jezera, a nepoznat je gotovo svim stranim posjetiteljima, čak i nekim domaćim je Vila Izvor ili Titova vila (Objekt 99). Dao ju je izgraditi Josip Broz Tito nakon Drugog svjetskog rata na površini većoj od 10 tisuća kilometara kvadratnih, a nalazi se daleko od civilizacije te nije lako doći do nje jer do nje vodi mala cesta koja je potpuno u šumi. On je navodno u njoj odsjeo samo pet puta. Izgradili su je zatvorenici, u nju su ugradili milijune tone sivog kamena škriljevca, namještaj je napravljen od masivnog drveta kojim je vila i obložena te je lakiran u sedam slojeva. U unutrašnjosti se nalaze mramorne stube, tepisoni i neki namještaj je čak i danas tamo. Vile su na ulazu čuvali psi, a unutra se nalazila i kuglana, kino, dvorana za sastanke, dvorana za biljar, 20-ak apartmana i kancelarije. Kako je vila izgrađena kao sigurno sklonište, u unutrašnjosti je čak iskopan tunel dug 80 metara koji je služio kao nužni izlaz, a čak i dan danas malo tko zna za njega. Iako je vila danas apsolutno napuštena, u tijeku je izrada

projekta da se preuredi u znanstveno-istraživački centar koji bi se bavio krškim fenomenom i proučavanjem klimatskih promjena. Još jedan gotovo nepoznati objekt u blizini Nacionalnog parka Plitvička jezera je aerodrom na Željavi (Objekt 505). Nekad je bio baza Jugoslavenske narodne armije i građen je 12 godina, a 1968. godine je zbog čehoslovačke krize ubrzano pušten u rad, iako je tijekom godina stalno doradivan. Koristio se do 1992. godine kada je u Domovinskom ratu miniran s 50-ak tona eksploziva te je time u potpunosti stavljen izvan uporabe. Vanjski objekti su skroz uništeni, iako je podzemni objekt Klek ostao neminiran i prohodan je, iako mu prijete opasnost od urušavanja te je opasan po zdravlje jer može izazvati karcinom i genetska oštećenja pa nije posjećen ni od strane domaćeg stanovništva. Uništavanjem aerodroma napravljena je i velika ekološka šteta.

Najveća planina na prostoru Nacionalnog parka Plitvička jezera je Plješivica i visoka je 1657 metara. Najznačajniji vrhovi su Ozeblin, Gola Plješivica i Kremen. Na najvišem vrhu Ozeblinu se nalazi devastirani objekt kojeg se sagradila Jugoslavenska narodna armija, a s njega se može vidjeti naselje Korenica, Kravsko polje te Bosna i Hercegovina s druge strane. Na planini je razvijen krš, a obrasla je šumom bukve i jele koja zauzima 85% površine. Dugačka je preko 100 kilometara te je druga najduža planina u Hrvatskoj. Na Plješivici se nalazi Okruglasta selagina, nedovoljno istražena i rijetka vrsta koja u Republici Hrvatskoj raste samo ovdje. Još jedan izbor za posjetitelje koji uživaju u planinarenju je brdo Mrsinj koje se nalazi nasuprot Plješivici. Na istočnoj strani brda nalazi se srednjovjekovna utvrda na visini od 1097 metara nadmorske visine, malo ispod vrha brda – Mrsinj grad. Utvrda je imala obrambenu svrhu, ali osim toga i crkvenu namjeru jer je bila prvo sjedište biskupa Kravske biskupije od 1185. godine. Ostatci tvrđave se nalaze na sjeverozapadnoj padini te se na najnižem dijelu nalaze spremišta za vodu.

5.3. Mogući razvoj selektivnih oblika turizma

Selektivni turizam se javlja kao protuteža masovnog turizma i kao odgovor na negativne implikacije masovnog turizma. „Selektivni turizam, predstavlja svojevrsni odgovor na probleme u suvremenom turizmu uzrokovane masovnim „hard“ turizmom i njegovom

infrastrukturu. Suvremeni teoretičari turizma nalaze odgovor upravo u razvoju alternativnih (selektivnih) oblika „soft“ turizma, odnosno putovanja koja nisu masovna, shematska i bezlična.“¹³ Turistički proizvod se u selektivnom turizmu prilagođava manjim skupinama turista i osigurava održivi regionalni razvoj. „Potrošačima se prilagođava turistički proizvod, kao i turistička ponuda, stvarajući tako različite oblike turizma kako bi se vješto konkuriralo na turističkom tržištu. Raspodjela turizma na alternativne različite, specifične selektivne oblike turizma stvorene na konceptu održivosti.“¹⁴ U selektivne oblike turizma se ubrajaju sportski, kongresni, ruralni, nautički, zdravstveni, kulturni, vjerski, avanturistički, a tu su samo neki od njih.

Nacionalni park Plitvička jezera ima mogućnost razviti još mnogo specifičnih oblika selektivnog turizma zbog svog geografskog položaja i prirodnih reljefnih oblika. Jedan od mogućih selektivnih oblika turizma je ruralni turizam. Ruralni turizam je vrsta turizma koji se odvija u ruralnim prostorima. Uključuje obitavanje na gospodarstvu kao i posebne oblike aktivnosti kao što su odmor u prirodi, ekoturizam, pustolovni turizam, sport i dr., a po nekim definicijama čine ga agroturizam, ekoturizam, avanturistički i izletnički turizam. Područje Nacionalnog parka Plitvička jezera posjeduje velik broj obradivih površina i to ga čini savršenom destinacijom za razvoj ruralnog turizma i jer ima veliki potencijal za razvoj poljoprivrede. Kako bi se povećao broj zainteresiranih za ovu djelatnost i pokušao zadržati što veći broj ljudi koji se već bave ovom granom, dobivaju se poticaji iz EU fondova. Primjer koji pokazuje da bi se ruralni turizam mogao dobro razvijati na ovom području je OPG Ramljak koji se nalazi na 15-ak kilometara udaljenosti od Nacionalnog parka Plitvička jezera. Posjeduju ovce, krave, konje te se bave mnogim aktivnostima i vrlo su uspješni što pokazuje i to da su dobitnici nagrade „Zeleni cvijet“ Hrvatske turističke zajednice, kao i mnogih drugih. Na području nacionalnog parka ima još mnogo drugih poljoprivrednika te to pokazuje kako bi ovo područje svakako moglo napredovati u razvoju ruralnog turizma i proširiti se u tom pogledu, kao i primamiti puno zainteresiranih posjetitelja.

Još jedan selektivni oblik turizma koji ima potencijal za razvijanje je sportsko-rekreacijski. Sportsko-rekreacijski turizam je turizam kojem je sport glavna svrha boravka i

¹³ Geić, Menadžment selektivnih oblika turizma, str. 222

¹⁴ Geić, Menadžment selektivnih oblika turizma, str. 114

putovanja posjetitelja. Nacionalni park Plitvička jezera ima odličan položaj za razvoj ovakvog turizma jer je okružen brdovitim reljefom i ima umjereno-toplu klimu. U radu je već spomenut Plitvički maraton, Adria bike maraton i drugi, što pokazuje kako područje nacionalnog parka ima potencijal za razvoj ovakvog oblika turizma koji bi zainteresirao brojne posjetitelje kako iz Republike Hrvatske, tako i iz cijelog svijeta. Nacionalni park Plitvička jezera ima i skijaški centar u selu Mukinje koje je udaljeno oko 2,5 kilometara od Ulaza 2 nacionalnog parka. Skijalište ima jednu vučnicu kapaciteta 400 skijaša na sat i vuče skijaše na oko 700 metara nadmorske visine, a staza je duga oko 400 metara. Osim skijanja i snowboard-anja moguće je i sanjkanje. Skijalište bi moglo ostvariti puno veći potencijal jer trenutno nije dovoljno posjećeno zbog sezonalnosti destinacije, odnosno korisnicima je na raspolaganju samo kada se prirodne okolnosti dopuste uređenje staze.

Komercijalni turizam je još jedan oblik koji bi mogao biti razvijen. Gore spomenuti razni lokalni OPG-ovi imaju bogatu gastronomsku ponudu. Ova vrsta turizma ima velik potencijal da privuče veliki posjetitelja iz cijelog svijeta čime može doprinijeti razvoju obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, a to može postići održavanjem izložbi i sajмова.

Avanturistički turizam u Nacionalnom parku Plitvička jezera sastoji se od planinarenja u samom nacionalnom parku, vožnja brodovima, ali i ribolova i kampinga u prirodi. Mnogi posjetitelji iskorištavaju ovaj oblik turizma i uživaju u njemu, no park i područje u blizini parka ima ogroman potencijal za još veći razvoj.

6. SWOT analiza

SWOT analiza, poznata i kao SWOT matrica, alat je za strateško planiranje koji se koristi za procjenu prednosti, nedostataka, prilika i prijetnji koje dolaze iz unutarnje i vanjske okoline s kojima se suočava Nacionalni park Plitvička jezera.

Tablica 4. SWOT analiza Nacionalnog parka Plitvička jezera

PREDNOSTI	NEDOSTACI
<ul style="list-style-type: none"> • Prirodni resurs jedinstven u svijetu • UNESCO-v popis svjetske baštine • Velik turistički potencijal • Bogatstvo flore i faune • Bogatstvo rijeka i jezera • Povoljan prometni položaj • Bogato povijesno i kulturno naslijeđe • Geomorfološka i krajobrazna raznolikost • Očuvani vodeni ekosustavi • Razvoj uslužnih struktura u turizmu • Duga tradicija uslužnih djelatnosti • Nizak stupanj onečišćenja 	<ul style="list-style-type: none"> • Izražena sezonalnost • Niska suradnja s lokalnom zajednicom • Radna snaga je većinom sezonskog karaktera • Zasićenje nekih dijelova parka kao zaštićenog područja • Nedostatak uređenih biciklističkih staza • Neadekvatna prometna infrastruktura i signalizacija • Nezainteresiranost lokalnog stanovništva za očuvanje okoliša i odvajanje otpada
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje motivacije turista za aktivni odmor • Produljenje glavne sezone • Podizanje svijesti o zaštiti • Daljnje iskorištavanje prirodnih resursa • Razvoj kulturnih manifestacija i kulturnih događanja • Korištenje energije iz obnovljivih izvora • Prelazak iz tranzitne destinacije u stacionarnu • Korištenje EU fondova • Podizanje svijesti o zaštiti okoliša • Uključivanje sve većeg broja mladih u turizam 	<ul style="list-style-type: none"> • Zagađenje okoliša • Klimatske nepogode • Sve veći broj migranata • Uvoz radne snage – loš imidž • Politička nestabilnost u zemlji i svijetu • Gubitak tradicije • Ekološki problemi • Ekonomska nestabilnost • Veći razvoj masovnog turizma • Zbrinjavanje otpada i ispuštanje industrijskih voda gradova i općina

Izvor: Obrada autora

Glavne prednosti Nacionalnog parka Plitvička jezera su njegove prirodne ljepote, bogatstvo flore i faune te bogatstvo rijeka i jezera. Zbog toga je velik turistički potencijal prepoznat i nacionalni park je uvršten na UNESCO-v popis svjetske baštine što ga je učinilo poznatim u cijelom svijetu kao i najposjećenijim nacionalnim parkom u Republici Hrvatskoj, a na dolazak brojnih posjetitelja utječe i laka dostupnost, odnosno povoljan prometni položaj. Nacionalni park ima dobro razvijene sadržaje u ugostiteljstvu te dugu tradiciju uslužnih djelatnosti koju lokalno stanovništvo njeguje jer se okrenulo turizmu. Snaga je i nizak stupanj onečišćenja, a tome je pridonijela restrikcija o ulasku u nacionalni park, odnosno online ulaznice, kao i izrade planova razvoja koje stvaraju održivi turizam i pridonose očuvanju parka i očuvanju još jedne njegove snage, a to je da i u budućnosti ostane jedinstveni prirodni resurs prepoznat u svijetu.

Najveći nedostatak je izražena sezonalnost, odnosno najveći broj posjetitelja od svibnja do rujna, a to utječe na zasićenje nekih dijelova parka kao zaštićenog područja i dovodi njegove prirodne ljepote u opasnost. Sezonski rad je povezan s ovim jer se traži samo sezonska radna snaga pa radnici nakon sezone ostaju bez posla. Nedostatak je i niska suradnja s lokalnom zajednicom, a to povlači i nezainteresiranost lokalnog stanovništva za očuvanje okoliša i razvrstavanje otpada. Neadekvatna prometna infrastruktura i signalizacija je još jedan nedostatak pogotovo kada se radi o zaštićenom području uvrštenom na UNESCO-v popis svjetske baštine.

U prilike možemo ubrojati razvoj kulturnih i manifestacijskih događaja i povećati motivaciju turista za aktivni odmor što bi moglo dovesti do produljenja glavne sezone. Kada bi se posjetiteljima prikazala ljepota nacionalnog parka tijekom cijele godine, u različitim godišnjim dobima, a ne samo ljeti, Nacionalni park bi umjesto tranzitna, postao stacionarna destinacija. Prilika je i organiziranje skupova, seminara i edukativnih radionica koje bi više podigle svijest o očuvanju okoliša, ali i suradnja s drugim zaštićenim područjima i uključivanje mladih. Iznimna prilika je pomoć iz EU fondova za lakše financiranje planiranih projekata, ideja i planova za korištenje energije iz obnovljivih izvora.

Velika prijetnja je potrebna radna snaga jer mladi odlaze u inozemstvo, a s time se povećava uvoz strane radne snage što šteti imidžu nacionalnog parka ali i Hrvatske. Prijetnje su i klimatske promjene i nepogode, kao i mogući ekološki problemi poput požara ili

ugrožavanja vodenih ekosustava. Politička nestabilnost je velika prijetnja, a s time i migrantska kriza što potencijalno može ugroziti turizam.

Zaključak

Nacionalni park Plitvička jezera jedan je od najpoznatijih, najposebnijih i najatraktivnijih nacionalnih parkova u Republici Hrvatskoj, što je ovaj rad i dokazao. Nacionalni park prirodnom ljepotom i bogatom povijesno-kulturnom baštinom svake godine uspijeva privući sve veći i veći broj turista iz različitih dijelova svijeta, a njegova najveća posebnost i unikatnost je 16 jezera nastalih sedrenim postupkom. Nacionalni park Plitvička jezera odlikuje se nejednolikošću faune i flore i mnogim kulturnim dobrima koja predstavljaju dodatnu atrakciju.

Jedan od problema na koji se nacionalni park nailazi je velika sezonalnost, što dovodi do zasićenja kao i onečišćenja te iz tog razloga, uveden je novi sustav posjetitelja, a to je ograničen broj ulaznica. Ovo je značajan napor i jedan od dugoročnih ciljeva da se smanji masovni turizam.

Iz analize i obrade Nacionalnog parka Plitvička jezera u ovom radu može se rezimirati da nacionalni park ima veliku ulogu u razviću turizma Ličko-senjske županije, kao i u Republici Hrvatskoj. Snažna atraktivnost nacionalnog parka utječe na buduća investiranja u turističku infrastrukturu i ostale gospodarska djelovanja. Zaključno, Nacionalni park Plitvička jezera pruža posjetiteljima jedinstveno i nezaboravno iskustvo. Raznolikost sadržaja privući će zaljubljenike u prirodu i aktivnosti na otvorenom.

Bibliografija

Knjige, časopisi, izvješća

Tamara Floričić i Barbara Floričić. „Kulturna baština u turističkoj destinaciji: vrednovanje i održivi menadžment“. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, 2019.

Danijela Križman Pavlović. „Marketing turističke destinacije“. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, 2008.

Eduard Kušen. „Turistička atrakcijska osnova“. Institut za turizam. Zagreb. 2002.

Dragan Magaš, Ksenija Vodeb i Zrinka Zadel. „Menadžment turističke destinacije“. FMTU, Opatija. 2018.

Jurišić, Rendulić, Plaščak i Radočaj. „GIS-Based Visitor Count Prediction and Environmental Susceptibility Zoning in Protected Areas“. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, . Osijek. 2023.

Vlado Galičić, i Marina Laškarić. „Principi i praksa turizma i hotelijerstva.“ FMTU. Rijeka. 2016.

Marković Vukadin, Izidora; Dragana Franjković. „Turizam i ugostiteljstvo, Razvojni izazovi i potencijali Nacionalnog parka Plitvička jezera // 70 godina Nacionalnog parka Plitvička jezera“ / Tomislav Kovačević, Antre Biona, Marija Turkalj. Nacionalni park Plitvička jezera, 2019.

Stanko Geić. „Menadžment selektivnih oblika turizma“. Sveučilište u Splitu. Split. 2011.

Milan Meštrov i dr. „Plitvička jezera“. Zagreb. 1998.

Petar Vidaković. „Nacionalni parkovi i turizam“. Zagreb. 1989.

Internet stranice

Hrvatska enciklopedija: Tr-Ž. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža
(<https://enciklopedija.hr/clanak/leksikografski-zavod-miroslav-krleza>).

Pristupljeno 02.04.2024.

Službena stranica Nacionalnog parka Plitvička jezera

(<https://np-plitvicka-jezera.hr/o-nama/javna-ustanova/>) Pristupljeno 15.04.2024.

(<https://np-plitvicka-jezera.hr/prirodna-i-kulturna-bastina/kulturno-povijesna-bastina/>)

Pristupljeno 17.04.2024.

(<https://np-plitvicka-jezera.hr/planirajte-posjet/istrazite-jezera/aktivnosti/programi-obilaska-jezera/>) Pristupljeno 09.04.2024.

(<https://np-plitvicka-jezera.hr/znanstveno-istrazivacki-rad/povijesni-pregled/>)

Pristupljeno 29.03.2024.

Popis ilustracija

Tablice

Tablica 1.	Čimbenici određivanja resursa	6
Tablica 2.	Broj posjetitelja NP Plitvička jezera	21
Tablica 3.	Ocjena atrakcija	27
Tablica 4.	SWOT analiza Nacionalnog parka Plitvička jezera	33

Slike

Slika 1.	Destinacijski proivod	10
Slika 2.	Zone upravljanja NP Plitvička jezera	13
Slika 3.	Ugostiteljska ponuda NP Plitvička jezera	23